

DUCH MORNOSTĚ

PAVOL KUSPAN

MARENČIN PT

Pavol Kuspan
duchamornost'

MARENČIN PT

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Copyright © Pavol Kuspan, 2024
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2024
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marenčin@marenčin.sk www.marenčin.sk
Cover © Marenčin Media
Cover illustration © Shirin Rouzegari
Layout © Marta Blehová
1049. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-1228-7 (viaz.)
ISBN 978-80-569-1229-4 (ePDF)
ISBN 978-80-569-1230-0 (ePub)

F 41.0

Je taký hmyz, volá sa listovka. Listovka je listovkou preto – ako iste bystrý čitateľ tuší a ten menej bystrý sa čoskoro dozvie –, lebo vyzerá ako list. A tak, keď sa nejaký hladný hmyzožravý predátor priblíži k listovke, tá sa tvári, *ja nič, ja list*, a keď pofukuje, začne sa kývať, vlniť, triasť, trepotať, ako všetky skutočné listy okolo nej. Kto seje vietor, žne listovku. Keď sa vlní listovka, všetko je v poriadku. Príroda. Keď máte rande a na žene sediacej oproti vám sa začne vlniť obočie, viete, že sa niečo deje a že toto príroda nie je. Ono by to bolo aj vtipné, keby mi nedošlo, že práve zomieram.

... ..

Cez Tinder, ako inak. Sám sebe sa čudujem, že tomu ešte stále dávam šancu. Možno si vlastne ani nikoho nehľadám, možno som len zberateľom chodiacich neuróz a psychických porúch, neúspešne natlačených do napasovaných, o dve čísla menších legín, z ktorých plné života prekypujú na svet. Nechápte ma zle, nesťažujem sa, mňa normálnosť nebaví, sám som chodiaca učebni-

ca psychopatológie, ale ja sa tým aspoň netajím. Možno podvedome zbieram materiál na knihu o ženách, ktoré som takto stretol, knihu, ktorú nikdy nenapišem, lebo pre koho? Ženy nechcú čítať pravdu, nebaví ich čítať o nich samých, ženy čítajú evitovky a lži a lživé evitovky a slepičie polievky pre dušu, zatiaľ čo ich muži v zadrbaných teplákoch pozerajú na telefónoch s vypnutým zvukom hentai. A možno je pravda úplne prozaická, najnudnejšia pravda na svete. Možno naozaj ešte stále hľadám lásku.

Pár sexy fotiek, ktoré sú sexy len preto, že boli aktuálne pred desiatimi rokmi, alebo preto, že prešli cez všetky možné filtre. V meste s pohárom vína. Víno musí byť biele, slušné dievča neslope ťažké červené. V letných šatách pri mori. Šaty musia byť biele a more musí byť sýto modré, inak sa to nepočíta. Nejaké zvieratko, ideálne pes a ideálne veľký, lebo muži nemajú radi mačky a malé ugravčané nezmysly a taká fotka by mohla odraďiť. Kúsok pesničky, nezaujímavej, nudnej sračky obohratej v každom rádiu. Žiadny martial industrial, dark jazz, nič, čo by náhodou mohlo vybočiť z davu a zaujať. Všetky ako jedna, vytlačené síce na ihličkovej tlačiarňi, no prekopírované na eko bio raw papier. Jozefína Maková. Ženy milión.

A aj tak im stále dávam šancu, lebo, nalejme si čistého lacného vína, stále lepšie ako jogínky a ezovedvietečo, ktoré si namiesto poriadnej jebačky radšej na svoju jóni prikladajú ametyst a ráno sa nejdú vysrať, ale otvoriť

si análnu čakru. Tieto nedávam. Už som veľký chlapec, auru si už čistím sám.

... ..

Pár dní sme si len písali a bolo to fajn. Nič, z čoho by som bol hotový, no ani nič, čo by ma malo odradiť dať jej šancu naživo. Mala aj meno, ale ani zaboha si naň teraz nespomeniem. Viem len, že nepochádzala zo siedmich detí, nechovala ateri sa ježaťého, nevyštudovala klasickú filológiu, nemala jednu nohu kratšiu, kvôli čomu bol jej trek cez Tibet taký náročný, a keď bola malá, nepadol jej na hlavu gramofón, a preto sa naučila rozprávať bez zajakávania. Vlastne na nej nebolo zaujímavé nič okrem umelohmotnej dokonalosti. Áno, bola pekná, s tou vrstvou mejkapu bola kurva že pekná, bola to však dokonalosť, ktorá sa pred spaním stratí v umývadle spolu s vyplúťou bieliacou zubnou pastou. Možno som s ňou išiel von len preto, aby som stretol bývalú a aby som ju poriadne nasral. Nestretol som ju.

... ..

Tmavé obočie jej zaujímavovo kontrastovalo s pokožkou farby škatuľky od antabusu a blorange vlasmi. Mala ho nakreslené a možno sa len sa ponáhľala, ale to obočie nebolo úplne rovnaké. Aspoň malý kúsok nedokonalosti, aspoň malý kúsok poctivého človečenstva. A tak, keď sa začalo hýbať, iba to znásobilo ten počiatkový desivý efekt.

„No to si fakt nevieš predstaviť, aký to bol stres. Tá krava si zjavne myslela, že som nejaká drogová dí-

lerka, opakovane ma ohmatávala úplne všade. Alebo som sa jej len páčila, lesbe letiskovej. Normálne som bežala naboso cez celé letisko, v jednej ruke topánky a opasok, druhou som si pridržiavala šortky, aby mi nespadli, lebo bežať ku gejtu v gaťkách sa mi veľmi nechcelo.“

Jemné vrásky, keď zvrátila čelo pri rozprávaní o niečom, čo zjavne považovala za dôležité, ale čomu som už prestal venovať pozornosť, lebo som jej pozeral do výstrihu, sa jej začali rozbiehať raz doprava, raz doľava, najprv organizovane, v zvláštnych symetrických choreografiách, neskôr však už úplne chaoticky, nespútane, veselo, špagety s nivou a amfetamínom. Čelo sa jej vlnilo ako horúci vzduch nad púšťou, kým ja som sa začínal klepať od zimy.

Mihalnice rozfúkané neexistujúcim ventilátorom. Posledný pokus prísť k sebe, posledný pokus uveriť, že je to len také strašenie, že tentoraz nezomriem.

„A chápeš, dobehnem ku gejtu, v poslednej minúte, čo minúte, sekunde, na konci s dychom, prepotená, a tam svieti, že budeme meškať sedemdesiat minút – a to už bolo každému jasné, že sedemdesiat...“

Stovky tenkých ružovkastých hadov namiesto vlasov. Plazili sa jej po krku, padali do očí, pár si ich nedbalo odfúkla, aby sa zanedlho vrátili a opäť jej bozkali tvár svojimi rozkošnými papuľkami plnými infekcií a myšá-cích zvyškov. Úsmev ako po facefucku. Musel som odísť zomrieť niekam inam.

... ..

Prerušil som ju uprostred vety. Ospravedlnil som sa, že mi je nejako ťažko, že musím na chvíľu na vzduch, že za okamih som späť, aj keď som vedel, že to tak nebude. Pozrela sa na mňa dosť čudne, prekvapene, podozrievavo, spýtavo. V tej chvíli mi to bolo úplne jedno. Steny v bare sa začali približovať, obzvlášť jedna, omietnutá otrasnou staroružovou farbou, cerila zuby a cez omietku prekvapkávali na vyšúchanú dlažbu jej sliny. A pritom taká o ničom farba. Ak by ma na ulici prepadol niekto v staroružovej mikine, začnem sa smiať a okradnem ja jeho. Staroružové je moje ráno, staroružový je ten moment, keď prvýkrát otvorím oči. Bledé, nudné, zbytočné. V tomto bare však staroružová napla svoje ochabnuté svaly, vypla prepadnutú hrud' a zachcelo sa jej vyhrážať sa mi. Zvyšné steny sa pridali, nahrubo vymaľované nemocničnou bielou sa prikrádali z každej strany. Rýchlo von.

... ..

Začalo sa to obličkami, stále sa to začne obličkami. Tá bolesť príde z ničoho nič, nedá žiadne echo, nemá v sebe ani kúsok slušnosti, aby dopredu oznámila, že vtedy a vtedy to začne, teš sa. Nepríde ako príliv, hryzúci do pobrežia pomaly, cieľavedome, kúsok po kúsku, vlnu po vlne, aby následne po svojom spenenom orgazme rovnako pomaly zahynul, utopený vo svojej vlastnej rozpínivosti. Prichádza ako cunami, neviditeľný výbuch podmorskej sopky, a ja už len zbadám masívnu stenu bolesti, pred ktorou niet úniku. Niekde v Thajsku natoči-

li muža, ktorý pred cunami neutiekol, ale pokojne čakal na pláži na svoj osudový mokrý bozk. To som ja. Čakám, lebo viem, že nemám kam ujsť, nemám sa za čo ukryť, neviem sa skrčiť a prečkať to najhoršie.

S bolesťou obličiek príde pocit, ktorý zažil už každý, kto rád v exotike ochutnáva miestne jedlá, ideálne na miestach, kde si človek nie je istý, či je to ešte reštaurácia, alebo už autoservis. Ten pocit prvotnej neistoty, ktorý príde po pár dňoch, keď sa ešte nedá s určitosťou povedať, že už je to tu, ale táto možnosť sa už nedá ani vylúčiť. Ten zvláštny optický jav, keď sa jedno oko správa štandardne turisticky a v pohode si obzerá pamiatky, zatiaľ čo to druhé horúčkovo skenuje okolie, hľadá únikové cesty a diery v plotoch, vhodné konštelácie kríkov, ešte vhodnejšie parkujúce nákladné autá či menej frekventované podchody.

Až potom sa začne skutočné umieranie.

... ..

Podarilo sa mi dostať na ulicu. Mal som na sebe len tričko a dúfal som, že chladný jesenný vzduch ma aspoň trochu preberie z toho najhoršieho. Oprel som sa o hrboľatú fasádu a presne v tej sekunde som sa spotil. A keď poviem spotil, nemyslím tým to, ako sa človek spotí po tom, čo ledva dobehne na posledný autobus, ani to, ako sa spotí tínedžer, keď prvýkrát uvidí naživo kozy, ktoré nepatria jeho staršej sestre. Už ste sa niekedy spotili tak, že máte pocit, že sa vyparujete každou bunkou, každým milimetrom štvorcovým vašej kože, že po sekunde je váš

vnútrajšok úplne vysušený a skladáte sa už len z prachu a posledných pár neurónových spojení, ktoré to z nejakého nepochopiteľného dôvodu zatiaľ odmietli vzdať? Sekunda – a je vybavené.

Trasím sa od zimy. Ako taká listovka. Ulica na rozdiel odo mňa žije, jej život sa však spomalil, natiahol, jej farby sú tlmené, určite sú v skutočnosti iné, som si istý, že svetlá na reflektoroch áut svietia ostrejšou farbou, takto by si ich nikto ani nevšimol. Jednotlivci kráčajúci v ústrety kamarátom alebo pohlavným chorobám, páriky držiace sa za ruku, čerstvo zamilovaní, ktorým sa ešte nepodarilo celé to dojsť, aj takí, ktorí sú zjavne spolu už príliš dlho a vidno im na očiach, že by tam boli radšej s kýmkoľvek iným, a všetci majú vláčny krok, ako keď koala žuje listy a vie, že sa nemá kam ponáhľať, lebo takéto listy nezožerie nikto, všetci sú apatickí, kladú jednu nohu pred druhú nekonečne dlho, zaliati mäkkým žltým svetlom prechádzajúcich taxíkov a lenivými blikáčkami tých, ktoré zastali, aby zo svojich útrobov vypustili natrávenú korisť predtým, ako si ju o pár hodín – za trojnásobnú cenu – opäť odlovia a ja viem, že toto bude trvať len veľmi krátko, čas medzi psom a vlkom, že svet sa opäť zrýchli, zosynchronizuje svoj tep s tepom môjho srdca a roztrhá ma na mikroskopické kúsky.

... ..

Dve sekundy nádych, štyri zadržat', dve sekundy výdych, štyri zadržat', dve sekundy nádych... Sústredím sa na dýchanie, posledné, čo potrebujem, je hyperventi-

lovať, viem, že keď prestanem správne dýchať, budem umierať oveľa dlhšie a bude to oveľa viac bolieť, už som svoju smrť prežil veľakrát, snažím sa nájsť nejaký pevný bod pred sebou, na ktorý sa budem vedieť sústrediť, tak ma to učili, nájsť si nejaký pevný bod, alebo si vybrať nejakú farbu a hľadať vo svojom okolí veci v tejto farbe, tak ma učili, ako prežiť a nezblázniť sa, a zrazu je všetko oveľa rýchlejšie, už je to tu, zívajúci svet je preč, ten nový už úplne stratil svoju formu, stala sa z neho rýchlo plynúca riava napájaná mojím strachom, ktorá ma s potešením vtiahla do svojich vírov a s chuťou ma topí, nedá sa sústrediť na žiadny pevný bod, na žiadnu jednotlivú farbu, na nič, asi som mal zostať dnu, snažiť sa to predýchať, predstierať, že sa nič nedeje, v predstieraní som fakt dobrý, predstieram celý život, pozeráť na pohár s vínom, v ktorom sa vôbec nevyznám a neviem rozoznať vône korenistej čerešne ani čiernych ríbezlí, tabaku a fialky naraz, nevyznám sa v jemnosti tanínov a na jazyku neviem precítiť nič, mal som zostať pri víne, nikam nejstť, nedať na seba nič vedieť, počúvať príbeh, ako to nakoniec dopadlo s tým meškajúcim lietadlom a či stihla prestup, alebo či vôbec prestup bol, lebo vlastne ani neviem, kam letela, len si pamätám, že tam nechcela dobehnúť v gatkách, zatváram oči a snažím sa predstaviť si letisko, ale ani to nepomáha, do letiskových neónov sa nedá dlho pozeráť, lebo mi vypaľujú do očí vlastný nekrológ, a možno keby bežala v gatkách, tak si to ani nikto nevšimne, lebo letiská nás menia, a určite

nie k lepšiemu, a keď niekto zomrie na letisku, tak Cháron dostane Toblerone, a v hlave mi ide Falco, lebo prečo by nemohol, *muss ich denn sterben, um zu leben*, toto sa pýta, možno by som sa tiež mal prefetovať a bol by pokoj, lebo neviem o tom, že by som sa niekedy narodil ako lepší človek po tom, čo som zomrel, dve sekundy nádych, štyri zadržat', dve sekundy výdych, štyri zadržat', zatváram oči, dýcham, dýcham, dýcham, neviem ako dlho, ale dýcham, lebo to je jediné, na čom teraz záleží, na dýchaní a na gaťkách, niekto mnou zatrasie a ja prudko otvorím oči, je pri mne nejaká žena, ktorá sa ma pýta, či som v poriadku, hlas ako vyžutá žuvačka, tak možno sa mi predsa podarilo ten čas opäť spomaliť, no sila, s akou mi búši srdce, ktoré mi určite o chvíľu roztrhne hrudník a z tej diery sa vyleje všetok smútok a bolesť, je stále rovnaká, asi by si predsa len niekto všimol, ak by bežala po letisku v gaťkách, a tá žena sa ma opäť pýta, či som v poriadku, a ja jej dokážem odpovedať, že jasné, lebo čo iné jej mám odpovedať, slová zo mňa idú ako lepidlo, ale idú, a potom sa stane to, že rozoznám farbu auta a začujem ďalšie hlasy, ktoré dávajú zmysel, a srdcu sa asi ani dnes nepodarí otvoriť mi hrudník, aj keď možno by predsa mohlo urobiť aspoň taký malý otvor, len taký na jednu mincu, ktorú niekto vhodí, stlačí gombík a ja poviem, že som v poriadku, lebo od muža sa očakáva, že vždy je v poriadku, a budem mať len túto jednu funkciu a ľudí po čase prestane baviť hádzať do mňa mince a zaujímať sa, ako sa mám, ale Danielu, ktorá stojí pri mne,

možno nie, jasné, volá sa Daniela, gatková Daniela z letiska, tá tu stojí a pýta sa ma, či som v poriadku.

„Som, prepáč, nejako mi prišlo zle.“

„Z čoho?“

„Neviem. Daj mi, prosím, ešte minútku, naozaj len minútku a prídem za tebou.“

... ..

Sedíme opäť oproti sebe a nevieme ako ďalej. Pozeráme na seba a cez seba zároveň, ja do steny, lebo som si ako gentleman sadol tak, aby mala ona lepší výhľad, ona niekam za mňa, hľadajúc pohľadom statočného princa, a vlastne ani nie statočného a ani nie princa, len niekoho, hocikoho, kto ju vyslobodí z pazúrov tohto vyklepaného ratlíka. Nemala by to byť ťažká úloha, ratlíky nemajú dlhé pazúry.

Objednávame ďalšie víno, ona ho nechce a ja by som nemal, ale chvíľková prítomnosť čašníka je vítaným vytrhnutím z trápnej chvíle ticha. Požiadam ju, nech dopovie ten príbeh z letiska, že ma to naozaj zaujíma, a ona tomu možno aj skutočne verí a dopovie ho a je taký nudný ako všetky príbehy na prvom rande, pretože skutočné príbehy, ktoré v nás aj niečo zanechali, sa nehovoria na prvom rande a ani na ďalšom, lebo sme ich zažili s inými.

Snažíme sa obaja, ale nemá to význam. Chceme odísť, čím skôr, len nevieme ako.

„Pozri,“ povie napokon.

A ja s úžasom počúvam monológ o jej dobrom kama-

rátovi, ktorý si tým prešiel tiež, a že ma chápe, no nevie mi pomôcť, ale sú miesta a odborníci, ktorí mi pomôžu, a že sa jej páčim, lebo som vraj iný – to hovoria všetky, že sa im páčim, lebo som vraj iný –, ale že nie je ochotná ísť s takým človekom do vzťahu a báť sa, čo bude, a riskovať, že sa mi to nakoniec nepodarí a bude trpieť, že musí brať ohľad na seba aj na dcéru, *a to mi akože kedy, kurva, chcela povedať, že má decko*, a že to všetko už videla a nechce to vidieť znova, a že... že... že...

Neprerušujem ju, je to presne to, čo teraz potrebujem. Prebrať sa späť do života, nemusieť rozprávať, len nezúčastnene počúvať, a čo je najdôležitejšie, smiať sa, pretože smiechom sa zažehnáva aj najväčšie zlo, lebo keď sa vysmejete smrti, ona zrazu nebude vedieť, čo má robiť. Zatiaľ sa smejem len v duchu, pre seba, potrebujem, aby tento nevyžiadany standup ešte chvíľu pokračoval, zdá sa však, že povedala, čo považovala za potrebné povedať a zostávajú už len posledné kvapky vína, posledné pomazanie a ideme každý svojou cestou.

„Nie som na drogách. Mal som panický atak, prišiel z ničoho nič, raz za čas ma poctí svojou z ničoho nič návštevou. Už som späť. Mrzí ma, že akurát dnes, zvyčajne si to nechávam na druhé rande.“

Rozšírili sa jej zreničky a pootvorili ústa. Tak veľmi bolo vidieť, že chce niečo povedať, ale nevie čo. Nenechal som ju trápiť sa.

„Teraz by si bola radšej, keby som bol na drogách, že? Nebudem klamať, nie je mi bohvieako, ale už je to preč.“

Dajme si ešte jedno víno a ty mi povieš, či si už niekam bežala len tak, v gaťkách.“

Opatrne som sa zasmial. Z posledných síl, buď to dáme teraz, alebo už nikdy. Jej to ešte chvíľku trvalo, napokon však vybuchla do nehraného, úprimného smiechu. Pozerali sme na seba a od smiechu sme sa až triasli. Ako také listovky.